

Warszawa,6. 11.2012 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Pacjenta
Krzyszyna Barbara Kozłowska

RzPP-ZZP-0713-5-3/MO/KAS/11/12

Pan

Jarosław Gowin

Minister Sprawiedliwości

Al. Ujazdowskie 11

00-950 Warszawa

Franciszek Paszkiński

Nawiązując do prowadzonej korespondencji w przedmiocie realizacji zadań wynikających z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie *Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego*¹, tj. wystąpienia z dnia 8 grudnia 2011 r. (znak: RzPP-ZZP-0713-5-1/MO/11) oraz odpowiedzi Pana gen. Jacka Włodarskiego – Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 29 grudnia 2011 r. (znak: BSZ-072-159/11/1243), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o informację odnośnie realizacji zadania 2.1.1. określonego w załączniku numer 1 cz. II do rozporządzenia w sprawie *Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego*: „zapewnienie osobom przebywającym w instytucjach wymiaru sprawiedliwości pełnego dostępu do opieki psychiatrycznej i wsparcia psychologicznego, w szczególności w ośrodkach dla młodocianych”.

Z odpowiedzi Pana gen. Jacka Włodarskiego – Dyrektora Generalnego Służby Więziennej wynika, iż realizacja ww. zadania jest na chwilę obecną praktycznie niemożliwa lub bardzo poważnie ograniczona z uwagi na brak środków finansowych przeznaczonych na inwestycje związane z poprawą dostępności do psychiatrycznych świadczeń opieki zdrowotnej osobom przebywającym w instytucjach wymiaru sprawiedliwości.

W uzasadnieniu do projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie *Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego* wskazano, iż „wdrożenie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego będzie również wymagało, zgodnie z informacją

¹ Dz.U. z 2011 r. Nr 24, poz. 128

Ministerstwa Sprawiedliwości, utworzenia 4 nowych oddziałów terapeutycznych w zakładach karnych oraz zatrudnienia około 36 wykwalifikowanych pracowników.”

Należy podnieść, że w ww. uzasadnieniu określono, iż „wydatki na realizację programu będą ponoszone przez wiele podmiotów, zarówno z budżetów organów centralnych, jak i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (...) Minister Sprawiedliwości [będzie pokrywał] wydatki inwestycyjne, koszty świadczeń oraz wydatki związane z profilaktyką i promocją”.

W załączniku do Oceny Skutków Regulacji ww. rozporządzenia w części 2.1 wskazano na wydatki (podane w mln zł) na wydatki bieżące i wydatki inwestycyjne ponoszone z budżetu Ministerstwa Sprawiedliwości, z założeniem:

- utworzenia 4 nowych oddziałów terapeutycznych w zakładach karnych (2 w 2009 r. oraz 2 w 2010 r.);
- zatrudnienia dodatkowego personelu (psychologowie i terapeuci) w zakładach karnych (łącznie 36 etatów), w tym koszty za wynagrodzenia i składki pochodne od wynagrodzeń.

ROK	KOLEJNY ROK PROGRAMU	WYDATKI BIEŻĄCE – PŁACE (WRAZ Z POCHODNYMI)	WYDATKI INWESTYCYJNE – KOSZTY URUCHOMIENIA/ADAPTACJI
1	2	3	4
2009	1	1,55	0,2
2010	2	1,53	0,2
2011	3	2,03	-
2012	4	2,03	-
2013	5	2,03	-

W Załączniku numer 1 cz. III rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego wskazano zalecane nakłady na realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego. Dla Ministra Sprawiedliwości przewidziano kwoty (podane w mln zł) na poziomie:

Podmiot	Przeznaczenie środków	2011	2012	2013	2014	2015	Razem w latach 2011-2015
Minister Sprawiedliwości	zwiększenie dostępności świadczeń	1,97	2,34	2,23	2,23	2,23	11

Minister Sprawiedliwości	profilaktyka i promocja	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75	3,75
	inwestycje	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	1,25

W piśmie z dnia grudnia 2011 r. podniesiono, iż w ramach projektu „*Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym wśród osadzonych w aresztach śledczych i zakładach karnych 2011-2015*”:

1) w części dotyczącej zwiększenia dostępności do ambulatoryjnej opieki psychiatrycznej, liczba lekarzy psychiatrów powinna wzrosnąć o 50 psychiatrów (etaty lub umowy kontraktowe). Szacunkowy koszt oszacowano na ok. 3 mln zł rocznie, niemniej realizacja powyższego była niemożliwa z uwagi na brak możliwości wyasygnowania powyższej kwoty w ramach dostępnych środków finansowych;

2) w części dotyczącej zwiększenia dostępności do stacjonarnej opieki psychiatrycznej penitencjarnej służby zdrowia i modernizacji infrastruktury, poza oddziałem psychiatrycznym w Areszcie Śledczym w Szczecinie (odremontowany w 2010 r.), jedynie Areszt Śledczy Warszawa-Mokotów posiada wstępne stadium budowy szpitala. Niemniej, z uwagi na szacunkowy koszt ok. 80 mln zł, plan ten nie został uwzględniony w budżecie na 2012 r., podobnie jak planowany remont i modernizacja szpitala Aresztu Śledczego w Łodzi. Pozostałe jednostki penitencjarne, w których znajdują się oddziały psychiatryczne, ze względu na brak środków finansowych również nie znalazły się w planie budżetowym na 2012 r.

Na chwilę obecną, opieka zdrowotna osób przebywających w instytucjach wymiaru sprawiedliwości jest realizowana w oparciu o istniejącą infrastrukturę tj. 157 ambulatoriów zlokalizowanych w obszarze 15 Okręgowych Inspektoratów Służby Więziennej oraz 13 szpitali (w tym z 3 specjalistycznymi oddziałami szpitalnymi) w 11 Okręgowych Inspektoratach Służby Więziennej (brak szpitali w obszarze OISW Białymstoku, Opolu, Lublinie i Rzeszowie).

Z przedłożonej przez Pana gen. Jacka Włodarskiego – Dyrektora Generalnego Służby Więziennej analizy wynika, iż wykorzystanie miejsc przeznaczonych do leczenia osadzonych wymagających szpitalnego leczenia psychiatrycznego wynosiło odpowiednio w latach: 2006- 169%; 2007- 117%; 2008- 198%; 2009- 247%. Wykorzystanie miejsc obserwacyjnych kształtowało się na poziomie: 2006- 63%; 2007- 63%; 2008- 52%; 2009-27,4%.

Z powyższego wynika, iż zapotrzebowanie na leczenie psychiatryczne dla osób przebywających w instytucjach wymiaru sprawiedliwości jest znacznie większe niż posiadane zaplecze jakim dysponują jednostki penitencjarne. Jednocześnie wskazano również, iż część

infrastruktury jest niedostosowana do obowiązujących standardów, niemniej jej dostosowanie oraz powiększenie jest niemożliwe z uwagi na zbyt małe środki finansowe przeznaczane na ten cel. W latach 2005-2010 na zadania remontowe na rzecz więziennych zakładów opieki zdrowotnej przeznaczono 6 877 000 zł, zaś na inwestycje łącznie 13 778 000 zł. Z wyliczeń Dyrektora Generalnego Służby Więziennej wynika, że szacunkowy koszt dostosowania szpitali przy jednostkach penitencjarnych do obowiązujących standardów wynosi ok. 77 mln zł, natomiast ambulatoriów ok. 40 mln zł.

Również z analizy zatrudnienia lekarzy psychiatrów wynika, iż liczba etatów jest niewystarczająca do potrzeb, co skutkuje niemożnością zapewnienia dostępu do ciągłej opieki psychiatrycznej w trybie ambulatoryjnym nawet w dni robocze, zaś dostęp do całodobowej opieki psychiatrycznej jest możliwy jedynie w jednostkach dysponujących oddziałami psychiatrycznymi.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. *o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*,² zwracam się z prośbą jak na wstępie. Jednocześnie, uprzejmie proszę o przesłanie informacji odnośnie zabezpieczenia środków finansowych na realizację zadań określonych w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na 2013 r. oraz wskazanie dostrzeganych trudności, związanych z realizacją zadań – właściwych Ministrowi Sprawiedliwości – wynikających z Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

Do wiadomości:

1. Pan Michał Boni, Minister Administracji i Cyfryzacji, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, ul. Królewska 27, 00-060 Warszawa;
2. Pani Irena Lipowicz, Rzecznik Praw Obywatelskich, Aleja Solidarności 77, 00-090 Warszawa;
3. Pan gen. Jacek Włodarski – Dyrektor Generalny Służby Więziennej, ul. Rakowiecka 37a, 02-521 Warszawa

² Tj. Dz.U. z 2012, poz. 159 z późn. zm.

4. Prof. dr hab. med. Marek Jarema, Konsultant Krajowy w dziedzinie Psychiatrii, III Klinika Psychiatryczna, Instytut Psychiatrii i Neurologii, ul. Sobieskiego 9, 02-957 Warszawa
5. Prof. dr hab. Tomasz Wolańczyk, Konsultant Krajowy w dziedzinie Psychiatrii Dzieci i Młodzieży, Klinika Psychiatrii Wieku Rozwojowego Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, ul. Marszałkowska 24, 00-576 Warszawa
6. Pan prof. dr hab. n. med. Jacek Wciórka, Konsultant Wojewódzki w dziedzinie psychiatrii, Instytut Psychiatrii i Neurologii I Klinika Psychiatryczna, ul. Sobieskiego 1/9, 02-957 Warszawa;
7. Pan dr hab. Janusz Heitzman, Prezes Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego, ul. Sobieskiego 9, 02-957 Warszawa

